

TAFOFIEL 47

ISSN 2593-3639

1. 'Dood en samenleving' VUB.....2
2. Programma Epitaaf najaar 2020.....3
3. Week van de begraafplaatsen.....4
4. Skogskyrkogården- Stockholm.....5
5. Bloemlezing uit de pers.....15

EPITAAF VZW KRIJGT DE STEUN VAN

VOORWOORD

Zoals elke culturele vereniging zag Epitaaf zich de voorbije maanden genoodzaakt om alle activiteiten stop te zetten.

De Erfgoeddag 2020 met als thema "Nacht" is niet kunnen doorgaan. De inhoud is gewoon doorgeschoven naar de editie 2021.

Ook de week van de begraafplaatsen die traditioneel geprogrammeerd staat eind mei-begin juni is afgelast. We leggen verder uit hoe het alternatief er zal uitzien.

Vanaf deze maand juni hernemen wij achter de schermen de draad terug op en starten we met de voorbereiding van het programma in het najaar waarover meer in deze Tafofiel.

Bezoeken en rondleidingen zijn weer mogelijk maar 'coronaproef', dat betekent met een max. van 20 personen en de afstandsregels in acht houdende. Het is voor iedereen wennen maar we zijn al heel blij dat we kunnen hervatten.

1. ONDERZOEK NAAR 'DOOD EN SAMENLEVING'- INTERDISCIPLINAIR PUBLIEKSMOMENT VUB

STUDIEDAG - BRUSSEL- 31 OKTOBER 2020

GRAFZERKJE EN EPITAAF SCHAREN ZICH ACHTER DIT INITIATIEF VAN WETENSCHAPSCOMMUNICATIE

Binnen de vakgroep HARP (History, Archeology, Art Studies, Philosophy and Ethics) van de Vrije Universiteit Brussel verrichten archeologen, historici en filosofen vanuit hun disciplines onderzoek naar verschillende socioculturele aspecten van de omgang met dood, rouw en herdenking. In het kader van wetenschapscommunicatie vindt op zaterdag 31 oktober een publieksmoment plaats over de thematiek van 'Dood en Samenleving'.

Verschillende aan de VUB verbonden en/of werkzame onderzoekers en professoren zullen aan de gang zijnde of recent afgelopen onderzoeksprojecten voorstellen aan het brede publiek, met mogelijkheden tot vragen en discussies.

'Dood en samenleving' vormt meteen ook het sluitstuk van de door UPV georganiseerde 'Bloemen noch kransen' activiteitenreeks in september en oktober, met rondleidingen op begraafplaatsen en een bezoek aan het Nederlandse Museum voor Grafcultuur.

Voor het volledige programma :

<https://www.vub.be/dood-en-samenleving#programma>

Deelname is **gratis** maar inschrijven verplicht op :

<https://www.vub.be/events/2020/publieksmoment-vub-onderzoek-naar-dood-en-samenleving>

Waar en wanneer:

Zaterdag 31 oktober 11u – 16u30

Zaal Errera +1, Bozar, ingang Koningsstraat 10 1000 Brussel (Brussels City Campus)

Indien het evenement door de coronamaatregelen niet kan doorgaan op locatie, zal een digitaal alternatief worden aangeboden met een livestream die kan gevolgd worden op deze pagina en/of op de facebookpagina's van de partners. Alle ingeschrevenen worden hiervan tijdig op de hoogte gebracht.

Meer info over de rondleidingen:

<http://upv.vub.ac.be/aanbod/dood-en-samenleving>

2. PROGRAMMA EPITAAF NAJAAR 2020

OPEN MONUMENTENDAGEN BRUSSEL

Zaterdag 19 en zondag 20 september

In 2020 zullen de Open Monumentendagen in het Brussels Gewest doorgaan op **19 en 20 september** met als thema “**Kleur**”.

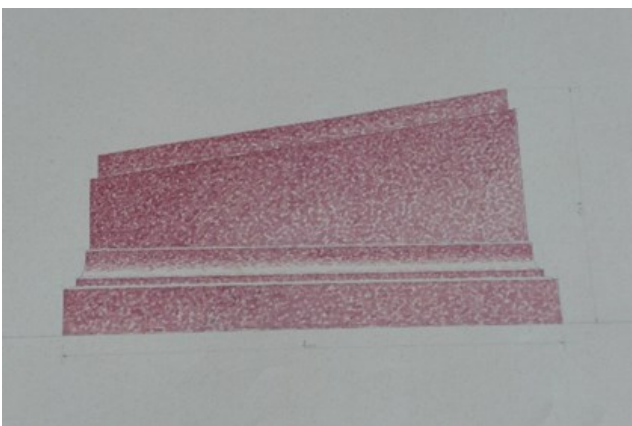
Kleur vind je overal in het Brusselse erfgoed en in de stad, in woningen of kantoren maar ook in het straatmeubilair en de vervoersinfrastructuur. Of het nu binnen in de interieurs is (inclusief meubilair), op de gevels van de gebouwen of in de openbare ruimte, kleur fleurt onze dagelijkse omgeving op.

Hoewel het thema “kleur” niet meteen het beeld oproept van een begraafplaats, toch is kleur ook daar een belangrijk gegeven.

In de periode van het fin-de-siècle zien Brusselse begraafplaatsen hun kleurpalet ingrijpend veranderen. De monotonie van grijze arduin moet het stilaan afleggen tegen de kleurrijke graniet.

Het fonds Beernaert in de Epitaafcollectie biedt een bijzondere kijk op het gebruik van graniet. Het thema van deze OMD is dé gelegenheid om daarop in te zoemen.

Meer hierover in de volgende Tafofiel.

Fonds Beermaert © Epitaaf vzw

“BRUSSELS BIENNALE NEOCLASSIC”

Weekends 10-11, 17-18 Oktober

Sinds 2018 organiseert *Explore Brussels* deze biennale rond de neoklassieke architectuur. De motivatie achter dit initiatief is om deze architectuur – die veel minder gekend is dan bijvoorbeeld de art nouveau of de art deco- bij een groot publiek onder de aandacht te brengen.

Merkwaardige gebouwen, interieurs en plekken die representatief zijn voor het neoclassicisme worden aan het publiek getoond.

Epitaaf zal in 2020 voor de eerste keer meewerken aan dit initiatief.

Neoclassicisme is toonaangevend op de Brusselse begraafplaatsen. De klassieke vormtaal van het neoclassicisme staat immers garant voor prestige en leent zich bijzonder goed voor de monumentaliteit van de 19de-eeuwse grafmonumenten.

Epitaaf zal voor die gelegenheid een tentoonstelling uitwerken (in atelier Salu) en zal ook rondleidingen op begraafplaatsen organiseren (Laken en Brussel (Evere))

Het definitieve programma verschijnt vanaf 1 juli op: <https://www.explore.brussels/nl/onze-projecten/brussels-biennale-neoclassic>

Meer hierover in de volgende Tafofiel.

Fonds Beernaert © Epitaaf vzw

WEEK VAN DE BEGRAAFPLAATSEN

31 oktober tot 8 november

De pandemie heeft er voor gezorgd dat de week van de begraafplaatsen – een internationaal initiatief van ASCE- dit jaar niet is kunnen doorgaan in mei-juni zoals gewoonlijk. ASCE brengt als alternatief onder de titel “lets remember together” een digitale ode aan de behoeders van het funerair erfgoed. Het fraaie resultaat is te bekijken op :

<https://online.fliphtml5.com/ialuo/uijn/#p=1>

In Vlaanderen zal de week van de begraafplaatsen toch doorgaan in de periode van 31 oktober tot 8 november 2020.

Omdat in deze periode de begraafplaatsen toekomen aan de nabestaanden die graag in alle rust hun dierbaren willen herdenken is het de wens van de organisatie – Herita, Grafzerkje en Epitaaf - om de geplande activiteiten op een ingetogen en serene manier te laten doorgaan.

De activiteiten zullen geregistreerd worden op onderstaande site en zijn daar te consulteren:

<https://www.openmonumen-ten.be/evenementen?s=week%20van%20de%20begraafplaats>

Week van de begraafplaatsen- juni 2019- Epitaaf rondleiding op de begraafplaats van Sint-Joost-ten-Node

4. SKOGSKYRKOGRÅRDEN – DE GROOTSTE BEGRAAFPLAATS VAN ZWEDENS' HOOFDSTAD STOCKHOLM

TEKST: LINDA VAN SANTVOORT
FOTO'S 2016 : FRIEDA VAN GOETHEM

In onze omgang met de dood zit onze visie op het leven vervat. Wie veel begraafplaatsen bezoekt zal het niet ontgaan zijn. In zuid Europa en zeker in Italië treffen de begraafplaatsen door sterke urbane concepten waarbij veel aandacht gaat naar de monumentaliteit van de grafmonumenten die gedacht zijn vanuit een onderlinge strijd 'om ter mooi' en waar de individuele rouwbeleving expressie krijgt in architecturale en artistieke hoogpunten.

Naar het noorden toe is het beeld helemaal anders. Op begraafplaatsen is er meer ruimte voor natuur en het individuele grafteken blijft er onderworpen aan een alles overheersende landschappelijke ingetogenheid.

Wie zich aangetrokken voelt tot dit laatste moet in Stockholm zijn en een bezoek brengen aan "Skogskyrkogården", ook wel 'wood-land Cemetery' genoemd. Sinds 1994 staat ze op de Werelderfgoedlijst van UNESCO.

Hoe het begon

Skogskyrkogården is één van de 11 begraafplaatsen van de Zweedse hoofdstad en gelegen 6 km ten zuiden in Enskede. Aangelegd vanaf 1917 tot 1940 maar al geopend in 1920 is ze met haar 108 ha de grootste van Zweden. ¹

Zo'n 200.000 graftekens liggen verspreid over een uitgestrekte bos en parkzone waarin ook kapellen, een mortuarium en crematorium en verschillende dienstgebouwen zijn opgetrokken. Een monumentaal granieten kruis vormt een van de aandachtspunten in het landschap.

In 1912 beslist de stad om een terrein aan te kopen bezuiden de stad om er een begraafplaats aan te leggen. Het glooiend landschap is bebost met dennen. In 1914 lanceert de stad een internationale wedstrijd. De belangrijkste richtlijn naar de ontwerpers toe is de natuur zoveel mogelijk te respecteren. Het basisidee van de 'bosbegraving' wordt in het wedstrijdreglement verankerd.

De Zweedse architecten Eric Gunnar Asplund (1885-1940) en Sigurd Lewerentz (1885-1975) die elkaar kennen uit hun studietijd delen een gemeenschappelijk ontwerp in onder de naam "Tallum" dat bekroond wordt in 1915. Op aanwijzingen van de stad wordt het initiële ontwerp nog aangepast.

De ontwerpers

Gunar Asplund vertegenwoordigt wat door architectuurhistoricus David Watkin² als het "Noord-Europees classicisme" wordt bestempeld. Een architectuur die geworteld is in het classicisme maar die tegelijk ook aansluit bij het modernistisch minimalisme en het functionalisme. De verschillende gebouwen op de site tonen de veelzijdigheid van de architecturale ontwerpen; soms modern classicistisch (crematorium, 1934-1940) maar net zo goed nationaal-romantisch of vernaculair (Wood chapel, 1920) en tegelijk ook functionalistisch. De architectuur van Asplund wordt daarom soms als 'ambigue' bestempeld maar incorporeert eigenlijk de vele architectuurstromingen die het interbellum kenmerken. Het werk van Asplund is alom geprezen en sommige van zijn realisaties, waaronder de stadsbibliotheek van Stockholm (1920-1928), behoren tot de iconische gebouwen van de moderne architectuur.

In het ontwerp van Skogskyrkogården is Asplund verantwoordelijk voor de meeste gebouwen.

Sigurd Lewerentz werkte als architect na zijn studies een tijd in Hamburg en München waar de begraafplaatsen ook een sterke landschappelijke traditie kennen. Het Waldhof-friedhof in Hamburg was een inspiratie voor Skogskyrkogården. Lewerentz'aandeel in Skogskyrkogården is vooral toegespitst op de landschappelijke component, zijn bijdrage in de architectuur bleef beperkt tot de "resurrection chapel" (1925). Lewerentz ontwerpt gelijktijdig (1917) nog de begraafplaats voor de stad Malmö waarin hij de grens opzoekt tussen de individuele en de collectieve funeraire beleving.³ De architecturale en landschappelijke aanpak is vergelijkbaar met die van de begraafplaats van Stockholm.

De begraafplaats van Malmö https://img.kalleswork.net/Lewerentz-Malmo_Eas-tern_Cemetery/IMG0277/

HET PLAN

Een eerste blik op het grondplan volstaat om te zien hoe het groen overheerst op deze begraafplaats. De donkergroene zones zijn bebost. Van aan de ingang (bovenaan op het plan) loopt een rechte weg die gericht is op het monumentale kruis. Als bezoeker wordt je geconfronteerd met een eerste gebouwengroep die bestaat uit het crematorium dat gekoppeld wordt met drie kapellen: voor geloof, hoop en het H. kruis. Deze gebouwen zijn gerealiseerd in de periode 1934-1940 nadat architect Lewerentz uit het project stapte.

Voor Asplund was het crematorium zijn laatste werk. Hij stierf in 1940 en is op Skogskyrkogården begraven.

Van onder het peristilium van het crematorium is er een wijds zicht op het open en glooiende landschap met als blikvanger een bomengroep. Die beboste zone wordt gebruikt als zone voor asverstrooiing.

In 1958 was Lewerentz er opnieuw aan zet en ontwierp hij de "Almhojden", het herdenkingsbos dat omgeven is door een stenen muur die een zone afbakt als "meditationslunden". Door zijn hoge ligging heeft men van daar een mooi overzicht op het Noordelijk deel van de begraafplaats.

De "skogskapellet" (boskapel) is het oudste gebouw op de site naar ontwerp van Asplund van 1920.

De "Uppståndelsekapellet" (resurrection chapel) naar ontwerp van Lewerentz ligt nog dieper in het bosgebied en dateert van 1921.

De "Tallumpaviljonen" liggen halverwege de begraafplaats, gebouwd in 1922-23 naar ontwerp van Asplund waren ze de oorspronkelijke diensten- en personeelsgebouwen maar bevatten ze vandaag (na renovatie in 1988) het bezoekerscentrum.

De oorspronkelijke site is volledig ommuurd. De "stenmuren" uit lokale kalksteen is 3,6 km lang en kwam tot stand in 1932-33. Hij werd gebouwd in volle economische crisis door werklozen van de stad Stockholm.

De architectuur

De verscheidenheid in de architectuur wordt mee verklaard door het feit dat er hier twee architecten aan de slag waren en de realisatie van de gebouwen over twee decennia gespreid is.

Het oudste gebouw, de boskapel van Asplund, treft door de doorgedreven eenvoud en de geometrie van de volumes. De kapel onder een met houten shingels bedekt schilddak met een boomstam als daknok heeft een vierkant grondplan. Het sterk geprononceerde dakvolume wordt geschraagd door slanke en licht naar boven toe versmallende witgekalkte houten kolommen.

Boskapel, 1920, Gunar Asplund

De structuur is complexer dan je op het eerste zicht zou vermoeden. Binnenin heeft de kapel een cirkelvormige ruimte onder een koepel.

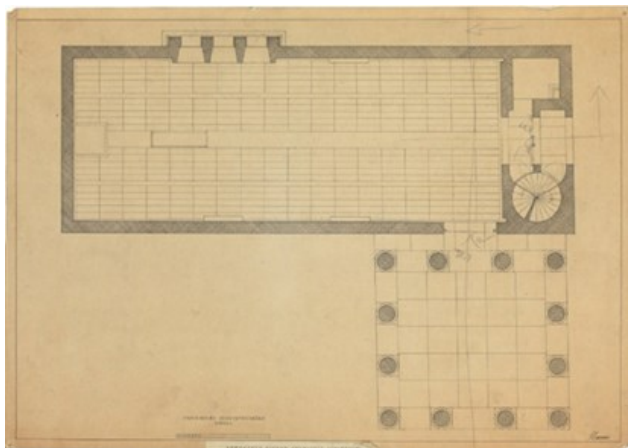
Qua materiaal en vormtaal is dit gebouw verankerd in de Scandinavische traditie waar houten kerkgebouwen al eeuwenlang de toon zetten.

Een ietwat vreemd element is de bronzen "engel des doods" op het dak, werk van de beeldhouwer Carl Milles (1875-1955).⁴ Het beeldje is in 2017 gestolen maar is gelukkig nog te bewonderen in Carl Milles eigen woning en atelier in Stockholm, een plek die overigens ook meer dan een bezoek waard is.

Engel des doods, Carl Milles, tentoongesteld in Milles' eigen woning te Stockholm

Het contrast tussen de boskapel en de "resurrection chapel" (1921-25) van Lewerentz kan niet groter zijn.

Boven: Resurrection Chapel

Midden : Sigurd Lewerentz, Plan of the Resurrection Chapel, c. 1925. i© ArkDes Collections. <https://www.drawingmat-ter.org/index/sigurd-lewerenz-plan-resurrection-chapel-woodland-cemetery-stockholm-c1925-arkdes-collections/>

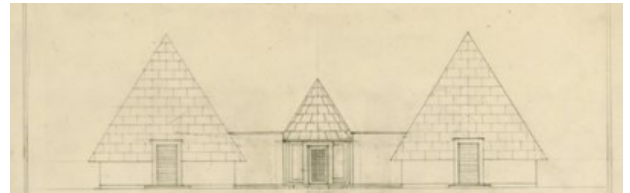
Onder : interieur https://skogskyrkogarden.stockholm.se/om_platsen/-byggna-der/uppstandelsekapellet/

Het modern classicisme van deze architectuur komt in deze natuurlijke omgeving brutaal tot zijn recht. De antipoden versterken elkaar. Het plan is evenwel alles behalve 'klassiek' en ook de oriëntatie gaat in tegen de religieuze voorschriften.

Bezoekers volgen eerst een 900m lange weg naar de ingang onder het peristilium en verlaten de kapel aan de achterzijde. Het idee achter dit parcours is dat de rouwenden de kapel verlaten aan de W-

zijde en daar hun weg vervolgen en opnieuw in het leven stappen.

Het dienstgebouw (Asplund, 1922) verrast door alweer een eigen vormgeving. De gebouwen onder piramidedaken hebben een metalen dakbedekking die door haar groene kleur zorgt voor een optimale integratie in de omgeving.

dienstgebouw, Asplund (Zweeds designcenter

Het crematorium wordt gecombineerd met drie kapellen (1934,1940 Asplund) en is van een klassieke signatuur die getuigt van een functionalistische benadering. De lage gebouwen in natuursteen dringen zich niet op aan het landschap.

Het peristilium functioneert als een verzamelplaats waar de rouwenden bij het afscheid onder dak kunnen verzamelen. De kapellen functioneren elk afzonderlijk en hebben een eigen 'voortuin' die echter achter een muur verscholen ligt zodat ook daar de families afzonderlijk en in alle intimiteit kunnen samenkomen.

Peristilium - met beeldengroep "Resurrection" door John Lundqvist

Achter de drie kapellen ligt het crematorium verscholen

Zweeds design voor de afwerking

Alle gebouwen zijn met grote zorg ingericht. Kleurrijke wanddecoraties, oog voor detail in de afwerking, verlichting, houten meubilair.... het zijn de ingrediënten van de moderne interieurs die een tegengewicht bieden aan de sobere exterieurs.

De muurschilderingen in de Heilig Kruiskapel geven een voorstelling van Scandinavische oude begrafenisrituelen.

De individuele graven

De graven liggen verspreid over de begraafplaats. In het eerste deel vlak bij de hoofdingang zijn ze gegroepeerd in wat als 'tuinkamers' benoemd kan worden; muurtjes bakenen compartimenten af.

Gunar Asplund die overleed nog voor het crematorium goed en wel voltooid was is kort bij de ingang begraven. Iedereen die Skogskyrkogården bezoekt moet langs zijn graf passeren.

De meeste graven liggen in de beboste zones. Wie op zoek gaat naar grootse monumenten komt hier niet aan zijn trekken. De individuele grafstenen zijn van bescheiden afmeting en onderwerpen zich aan de natuurlijke omgeving.

Het meest besproken graf is dat van Greta Garbo. De legendarische Zweeds-Amerikaanse actrice overleed in New-York in 1990. Pas negen jaar na haar dood vond ze haar laatste rustplaats op Skogskyrkogården onder een bescheiden granieten grafsteen.

Unesco werelderfgoed sinds 1994

De motivatie om deze begraafplaats te erkennen als werelderfgoed is vooral toegespitst op de cultureel-landschappelijke waarde.

“Skogskyrkogården is an outstanding example of the successful application of the 20th-century concept of architecture wholly integrated into its environment.”⁵

Bij de toekenning worden er criteria toegepast die de waarden en de betekenis van een site bepalen. Die criteria zijn :

“Criterion (ii): *The creation of Swedish architects Gunnar Asplund and Sigurd Lewerentz at Skogskyrkogården established a new form of cemetery that has exerted a profound influence on cemetery design throughout the world.*

Criterion (iv): *The merits of Skogskyrkogården lie in its qualities as an early 20th century landscape and architectural design adapted to a cemetery.”⁶*

Verder wordt er gewezen op de integriteit van de site als geheel. Unesco ziet geen bedreigingen die de integriteit van de site kunnen aantasten. Het enige risico dat men ziet bestaat in mogelijke aantasting van de beplanting door boomziekten.

Authenticiteit is een belangrijke voorwaarde om in aanmerking te komen voor het werelderfgoed label en ook op dat vlak scoort Skogskyrkogården hoog. Unesco verwacht dat die authenticiteit bewaakt wordt. Dat is ook bevestigd bij de inplanting van een nieuw crematorium in 2013.

Toch waarschuwt Unesco voor de impact van ontwikkelingen in de omgeving en de oprukkende verstedelijking vanuit de grootstad Stockholm. Bij de afbakening van de site als werelderfgoed in 1994 is er nochtans geen ‘bufferzone’ rond de begraafplaats aangeduid. Zo’n bufferzone moet net voorkomen dat de onmiddellijke omgeving van het werelderfgoed verstoord zou worden.

Goed beheer

Het beheer van deze begraafplaats valt onder de verantwoordelijkheid van de stad Stockholm die zich volledig conform aan de richtlijnen van Unesco opstelt. Skogskyrkogården is ook door de Zweedse overheid als cultureel landschap beschermd. Sinds 2005 bestaat er een masterplan voor het beheer en de ontsluiting van de site. De stad werkt samen met het *Stockholm City Museum* dat haar expertise ter beschikking stelt voor de informatie zoals die in het bezoekerscentrum wordt getoond. Zij staan ook in voor de rondleidingen.

In 2009 werd een wedstrijd ingericht voor een nieuw crematorium dat aan de hedendaagse eisen voldoet. Het ontwerp van architect Johan Cels werd bekroond en gerealiseerd.(2013-2015). Opnieuw was het uitgangspunt om de architectuur in de natuur te integreren onder het motto "*a stone in the forest*". Het bakstenen gebouw ingeplant ten noorden van het oude crematorium gaat volledig schuil tussen de bomen.

Skogskyrkogården bezoeken

Jaarlijks zijn er ongeveer 2000 begravingen en dat betekent dat het bezoek van de gebouwen slechts mogelijk is via geleide bezoeken (juni-september). Het domein staat het hele jaar open voor individuele bezoekers. De site is goed te bereiken met bus of metro vanuit Stockholm.

Interessante bronnen bij dit artikel

Hattagraven: zoekrobot voor alle begraafplaatsen van Stockholm

<https://etjanster.stock-holm.se/Hittagraven/home>

Website van Skogskyrkogården– Stockholm stad

<https://skogskyrkogarden.stockholm.se/in-english/heritage/>

Archipel- gids voor architectuurbezoek aan Scandinavië , door Arnout Fonck (2009)

[file:///C:/Users/Gebruiker/Downloads/2009 Stockholm en Oslo.pdf](file:///C:/Users/Gebruiker/Downloads/2009%20Stockholm%20en%20Oslo.pdf)

1. Ter vergelijking: de begraafplaats van Brussel op Evere is 41 ha groot, Schoonselhof heeft een oppervlakte van 78 ha.

2. David Watkin, De westerse architectuur. Een geschiedenis, Roularta 2001, pp. 620-621. Vertaling van het in oorsprong in Londen in 1986 uitgegeven "A History of Western Architecture" een naslagwerk voor architectuurhistorici en geïnteresseerden.

3. Equality in death: Sigurd Lewerentz and the planning of Malmö Eastern Cemetery 1916–1973. Ingrid Campo-Ruiz, *Planning Perspectives*, Volume 30, 2015 - Issue 4

4. Van Milles is ook het beeld 'Pegasus' te bewonderen in het Antwerpse Middelheim. In Stockholm is zijn woning met atelier en omgevende tuin te bezoeken: <https://www.millesgarden.se/home.aspx>

5. <https://whc.unesco.org/en/list/558/>

6. Idem

Handjesereprijs beschermd op begraafplaats Zoutleeuw

Het Laatste Nieuws, 11 maart 2020

De begraafplaats van Zoutleeuw blijkt één van de laatste groeiplaatsen te zijn in Vlaanderen van de handjesereprijs. Natuurpunt bracht deze bijzondere vindplaats in kaart en plaatst sinds kort met medewerking van de stad twee informatieborden bij afgebakende zones waar de soort goed vertegenwoordigd is. Elk jaar in maart-april kan je op de begraafplaats van Zoutleeuw dit zeldzame plantje aantreffen dat vroeg in het voorjaar bloeit en hooguit twintig centimeter groot wordt. De naam verwijst naar de handvormige bladeren. De prachtige diepblauwe bloemen zijn nog geen centimeter in doorsnede maar zijn heel belangrijk voor de eerste insecten omdat ze bloeien in een periode waarin weinig andere soorten dit doen. "Op de begraafplaats van Zoutleeuw bevindt zich de grootste Belgische groeiplaats van de soort", zo vertelt Roosmarijn Steeman, plantenkenner van Natuurpunt. Om het voortbestaan van deze soort te garanderen, wordt nu op twee groeiplaatsen op de begraafplaats niet aan onkruidbestrijding gedaan en pas vanaf eind mei geschoffeld, zodat andere, meer competitieve plantensoorten dit stuk niet kunnen overwoekeren. Deze zones zijn afgebakend met houten paaltjes en er staat een infobord bij, zodat bezoekers begrijpen dat dit niet om verwaarlozing gaat en dus zeker niet zelf zouden ingrijpen tegen dit onkruid.

Vrouwkje Tuinman wint de Grote Poëzieprijs met haar bundel "Lijfrente"

Algemeen Dagblad, 30 maart 2020

Tuinman was de levensgezellin van Frank Starik, de oprichter van de "Poule des Doods" waarbij dichters eenzame doden uitgeleide doen met een afscheidswaard, een gedicht aan hen opgedragen bij het graf. Starik overleed zelf op 18 maart 2018 en deze bundel bestaat uit gedichten waarin Tuinman gestalte geeft aan alles wat er komt kijken bij "afscheid nemen van een geliefde". Het is een heel mooie, doorleefde, emotionele bundel geworden die zich toelegt op twee thema's: de liefde en de dood. Voor niet-liefhebbers van poëzie misschien eens een interessante bundel om kennis te maken met de schoonheid van de dichtkunst?

Tessengerlo legt urnenbos aan

Het Belang van Limburg, 18 april 2020

In Tessengerlo komt er een urnenbos. Het gemeentebestuur wil zo een alternatief bieden voor een traditionele begraafplaats. Het urnenbos moet een plaats zijn waar mensen hun dierbaren op een rustige manier kunnen eren, een plaats waar je kan staan, zitten of rusten terwijl je je één voelt met de overledenen. De urnen worden anoniem begraven: zo kan elke bezoeker het hele bos gebruiken om te rouwen of te herdenken. De mix van bomen die in het urnenbos zullen staan en de manier waarop ze geplant worden, zijn het resultaat van een weloverwogen keuze. De landschapsarchitect heeft niet alleen voor variatie gezorgd met onder meer beuken- en lindebomen, hij heeft ook de nodige ruimte tussen de bomen gelaten. Op die manier komt er voldoende licht binnen en kunnen ze lang gezond blijven. Ook het esthetische aspect is belangrijk. Het urnenbos telt 35 klimaatbomen, geschonken door het Provinciaal Centrum Duurzaam Groen. Het urnenbos komt links achter het kerkhof Hoogveld te liggen en is zo'n 1.500 vierkante meter groot.

Gent: eerste natuurbegraafplaats is bijna klaar

Het Nieuwsblad, 24 april 2020

In Drongen staat de eerste natuurbegraafplaats van Gent voor het eerst in bloei. De natuurbegraafplaats is een twee hectaren groot terrein, ligt naast de begraafplaats van Drongen en ten vroegste over een jaar zullen de eerste Gentenaars er hun laatste rustplaats kunnen krijgen. Er wordt meteen ook gedacht aan een tweede natuurbegraafplaats, niet naast een bestaande begraafplaats maar in een echt bos. Het Gentse stadsbestuur toont interesse voor de Vinderhoutse Bossen, maar de natuur zou eerst nog enkele jaren haar gang moeten gaan voor het zo ver is.

Hallaar: uniek grafmonument in handen van de gemeente

Het Nieuwsblad, 6 mei 2020

De kerkraad van Hallaar schenkt twee unieke bloementrommels aan de gemeente Heist-op-den-Berg. De trommels waren lang geleden weggeno-

men door een heemkundige om ze “veilig te bewaren” en zijn intussen grotendeels gerestaureerd. De bloementrommels zijn bijzonder groot, respectievelijk één meter en anderhalve meter. De gemeente Heist-op-den-Berg neemt de bewaring van deze unieke stukken op zich, de restauratie gebeurt door vrijwilligers van de vzw Grafzerkje en de plaatselijke academie.

Sint-Amansberg: grafteken Victor Horta op Campo Santo beschermd als monument

Het Nieuwsblad, 5 juni 2020

Vlaams minister van Onroerend Erfgoed Matthias Diependaele meldt dat het grafteken Huybrechts-Coppejans, ontworpen door de Gentse architect Victor Horta, voortaan beschermd is als monument. Het graf bevindt zich op de begraafplaats Campo Santo in Sint-Amansberg.

Foto Joeri Mertens , AOE, id: 391773
<https://id.erfgoed.net/afbeeldingen/391773>

COLOFON

Epitaaf vzw

Onze-Lieve-Vrouwvoorplein 16

1020 BRUSSEL (Laken)

info@epitaaf.org

www.epitaaf.org

<https://www.facebook.com/atelier.Salu/>

rekeningnr.: BE20 0682 0392 6056

lidmaatschap: 25€